

Som på bestilling: Miguel Harth-Bedoya kom til KORK på

Variasjoner over n

KORKs sjefdirigent Miguel Harth-Bedoya mener en viktig del av jobben består av å fylle inn tomrommene.

INTERVJU

Av Martin Bjørnensen

– Du vet, jeg er glad i biblioteker. Og jeg liker ikke de tomme hullene i hyllene, nikker Miguel Harth-Bedoya mot noen hyllerader på kontoret på Marienlyst, hvor sjefdirigenten for KORK er innom i disse dager, før ferden går videre til flere internasjonale prestisjeoppdrag.

I hjørnet ligger noen kartonger med cd-er, ferske «Variations over variations» på Grappa, som han har tenkt å ta med seg i bagasjen og spre rundt i verden.

Hvor KORK under Harth-Bedoyas ledelse, og med Tine Thing Helseth som (stjerne)solist spiller bestillingsverk av fire profilerte norske komponister på tvers av stilarter og generasjoner: Alfred Janson (f. 1937), Jan Erik Mikalsen (f. 1979), Knut Vaage (f. 1961) og Maja S.K. Ratkje (f. 1973). På bordet foran oss ligger noteark; Brahms og Schumann som står på konsertprogrammet kommende helg (altså den som nettopp var, når du leser

FAKTA

KORK:

- Kringkastingsorkesteret ble etablert 1946, som NRKs eget orkester.
- Består av 56 musikere og holder til i Store Studio.
- Nåværende dirigent Miguel Harth-Bedoya tiltrådte i 2013.

dette). Men også Eivind Groven, samt den litt glemte norske, kremt, nasjonalsinnede sen-romantiker Otto Winter-Hjelm. Som Harth-Bedoya og KORK for tida vurderer for repertoaret.

– Selv enkelte av musikerne sa «Hvem er det?» da navnet kom opp. Vel, det er en norsk komponist, samtidig med Grieg, som skrev to symfonier. Min tanke da er at vi i

Dialogen mellom dirigent og komponist kan noen ganger bli far out.

hvert fall bør se inn i det, avgjøre om det er god musikk, om det er noe som er interessant for oss. Eller ikke. Men om vi ikke tar oss tid til å undersøke, vet vi aldri. Det er viktig å se tilbake på den musikken som kanskje har blitt ... ikke tapt, men glemt. Det er en enorm oppgave: Akkurat som man aldri kan lese ALLE

bøker, kan man ikke gå gjennom hele musikkarven. Så noe vil alltid forbli glemt, men noen må gå tilbake og se på det om ikke ALT skal gå tapt.

Våken nysgjerrighet

De nevnte hylleradene er for

øvrig langt fra tomme, men fulle av norske komponister, nye og gamle, glemte og velspilte. Slik er det Harth-Bedoya opererer, overalt hvor han har arbeidet, selv i en ny nasjon som New Zealand var en viktig del av arbeidet hans

med Auckland-filharmonikerne fra 2000-2005 å tydeliggjøre landets kulturarv. I 2007 startet den peruanske dirigenten multimedieprosjektet *Caminos del Inka* for å synliggjøre den symfoniske musikken fra det sørlige hjemkontinentet.

På vei inn på kontoret hilser han oss på litt snublende, men allikevel fullt forståelig norsk (selve intervjuet foregår på engelsk), som han har plukket opp for å kunne kommunisere med KORKs musikere og forstå teksten de jobber med. Fyren virker i det hele tatt å være i besittelse av en slags intellektuell nysgjerrighet og våkenhet, som fra legmannsståsted virker å være uvanlig utbredt blant utøvere nettopp i det såkalte seriøse musikkfeltet. Miguel Harth-Bedoya framstår som en slags voksen utgave av et sånt vidunderbarn i en Wes Anderson-film, bare minus en visuelt storslagen og skjellsettende livskrise (oss beklaget).

«Arkivar»-funksjonen

I KORK fikk han en ildåp som nok passet denne nysgjerrigheten godt, selve grunnlovsjubileumsåret var det første prosjektet han tok fatt på etter utnevnelsen til sjefdirigent i 2012. Og det er da også derfra deler av materialet på «Variations over vari-

Klanglig mangefasetterte variasjoner

ALBUM

«Variations over variations»

Verk av Alfred Janson, Jan Erik Mikalsen, Knut Vaage og Maja S.K. Ratkje
KORK, Miguel Harth-Bedoya (dir.), Tine Thing Helseth (trompet)
Aurora/Musikkoperatørene

Felles for verkene på platen er at de er skrevet mellom 2011 og 2014, samt at alle går i dialog med historien. Alfred Jansons «Variations over variations over a Norwegian folk tune» tar utgangspunkt i Griegs «Ballade i g-moll» for klaver. Det klart gjenkjennelige temaet fra balladen blir vridd og vendt på både i orkestersatsen og i trompeten til Tine Thing Helseth.

Verket legger til rette for levende fraseringer, framdrift og ettertanke slik vi kjenner det fra romantisk musikk. Harmonisk er verket imidlertid skrevet i en noe mer moderne drakt, og orkestreringen og dramaturgien peker via de senromantiske komponistene til langt mer krasse modernistiske

komponister.

«Songr», tittelen på Jan Erik Mikalsens verk, refererer til et norrønt musikkbegrep, og komponisten forteller gjennom klangene, teksturene og lydene av de enkelte instrumentene. «Songr» er nesten befridd fra melodiske fortellinger. I stedet er det flytende tilstander der Mikalsen holder en tydelig dramatisk retning gjennom sin mesterlige orkestrering. Verket er en sjelden perle av skjønnhet og fortjener en plass blant standardrepertoaret hos norske og utenlandske orkestre.

Knut Vaages «Mylder» har undertittelen «2011 ouvertygningrefragment», men 2011 er verket et antall eller et årstall. Eller så er det litt av

begge deler. Han lokker uansett fram latteren når han siterer orkesterhistorien i sin intrikate komposisjon.

Maja S.K. Ratkje har gjort seg kjent som en politisk engasjert komponist, og hennes «Paragraf 112» ble skrevet til Grunnlovsjubileet. Tittelen viser til «miljøparagrafen», og med klanger som en kjetting som legges på en pauke, samt støylyder, tegner Ratkje kanskje et bilde av tidens tilstand og nødvendigheten av å ta Grunnlovens § 112 på alvor.

KORK med sjefen Harth-Bedoya må applauderes for sitt virtuose og klanglig mangefasetterte spill på denne glimrende platen.

Magnus Anderson
musikk@klassekampen.no

akkurat rett tidspunkt.

asjoner

DIRIGENTEN FOR DET HELE: Her i Aulaen i 2014, under førstegangs-fremførelsen av stykket til Maja Ratkje. **FOTO: FRODE LARSEN/NRK**

ations» stammer fra, som Ratkjes dels selvforklarende «Paragraf 112» (oppkalt etter grunnlovens såkalte «miljøparagraf»).

Bestillingsverk av levende, aktive norske komponister er for Harth-Bedoya en minst like viktig del av arbeidet som «arkivar»-funksjonen ved å dokumentere glemte verker. Det henger egentlig helt naturlig sammen.

– Du vet aldri hva du får når du bestiller et verk. Det er en fascinerende og lærerik prosess, samtidig som man faktisk bidrar til historien. Det er en arv vi legger igjen: dette skjedde i Norge på det tidspunktet, alle innflytelsene.

Bestillingsverkets forse

Det skal nevnes at akkurat Ratkjes verk riktignok var en samproduksjon, bestilt for en rad norske orkestre, men det er altså KORK som står for den første innspillingen. Og dirigenten for det hele setter, av det han betegner som egoistiske årsaker, stor pris på anledningen et bestillingsverk gir til dialog med komponisten.

– Det er en personlig glede for meg å kunne ha disse sam-

talene, tenk å kunne ha slike diskusjoner med Brahms ... Komponistens jobb er å etterlate alt i partituret. Men selve smaken av et verk inneholder noe du ikke kan fange opp i noter. Det er som forskjellen mellom syntaks og semantikk. Du kan fange opp alt som er på arket, ord og setninger, men allikevel gå glipp av innholdet, semantikken. Og det er der dialogen mellom dirigent og komponist noen ganger kan bli så ... far out, den foregår på et plan hvor ingen andre ville forstått noen ting. Men det er slike konversasjoner som oppstår mellom en komponist og en utøver. Og når det er via en dirigent blir det jo indirekte. Han eller hun snakker til meg, men det er jo andre som skal fremføre verket. For eksempel i Alfreds stykke: Siden han er den musikeren han er, med bakgrunn i jazz og improvisasjon, måtte jeg få en forståelse av hvor mye plass som var overlatt til musikeren i stykket, og på hvilke steder. Notasjonen har sine begrensninger, som i Jan Erik Mikalsens stykke, hvor du har en hardingfele, med sin distinkte stemning.

musikk@klassekampen.no

Tom Skjeklesæther er frilansjournalist og skriver om americana i Musikkmagasinet hver fjerde uke

PRÆRIEVOGNA

Valerie Junes måneskinn

MOONSHINE ROOTS

Det er ikke vanskelig å forstå at det må ha vært en spesiell dag da sangerinnen Valerie June, opprinnelig fra Jackson, Tennessee, befant seg i Det hvite hus, på invitasjon fra Michelle Obama. Førstedamen må ha fått med seg minst en av de mange tv-opptredene som Valerie June gjorde i kjølvannet av utgivelsen av albumet «Pushing Against a Stone» (2013). Valerie grep oppmerksomheten med en, mildt sagt, særpreget stemme, beskrevet av noen som en miks av Diana Ross og Dolly Parton, og en hårprakt som ville ha fått Bob Marleys frisør til å gispe etter luft. Ikke nok med at Valerie kom, sang og vant, hun rakk å ta en prat med Obamas, antakelig også om sin unike musikk, som hun selv beskriver som «organic moonshine roots music», der vi tipper at «moonshine» er tveetydig ment, både «hjemmebrent» og «måneskinn».

Valerie June vokste opp i tilknytning til en kirke, der hun fra første benk kunne studere sangerne. Faren var musikkentreprenør, som arrangerte konserter med omreisende gospelartister, men utvidet virksomheten til også å promotere størrelser som Bobby Womack og Prince – lille Valerie var da med faren og hang opp plakater.

Sin første plate ga hun ut som nittenåring i 2000, sammen med sin daværende ektemann, under navnet Bella Sun. Deretter ble det to egenproduserte, og -utgitte, soloplater – i en periode som antakeligvis føltes som steindyttingen som ga tittel til debutalbumet på stort selskap, skapt i samarbeid med Dan Auerbach fra Black Keys.

Det var banjoen som var instrumentet da hun var med i gruppa The Wandering, som også telte kvinnene Shannon

MED LYDFARGER: Som tar musikken ut&opp. **FOTO: JACOB BLICKENSTAFF**

McNally, Amy LaVere og Sharde Thomas, samt gitaristen Luther Dickinson. Og et av prosjektene hun holder fokus på, er å minne omverdenen om at banjoen opprinnelig er et afrikansk instrument, og på ingen måte forbeholdt folk som sitter i gyngestoler i Appalachene. Dette eklektiske synet har gjort seg gjeldende i mye av det June har gjort, og er også et kjennetegn på den unge musikken som gjør seg gjeldende fra Memphis om dagen. Musikk som både er dypt forankret i røttene, i bluesen, gospel og folkemusikken, som samtidig fusjoneres med ny R&B og rap. I

både bedre tid – som den majestetiske åpningssangen, «Long Lonely Road», omhandler veien hennes afro-amerikanske forfedre har gått – og den øker tryknet, som på uptempo, fuzzi-gitarstyrte «Shakedown».

På sistnevnte synger både faren og brødrene hennes. Mens «Love You Once Made» er premium sørstatssoul, skarptromma smeller, orgellett bruser og koret, som teller Norah Jones, svarer tett. Et annet høydepunkt er bluesen «The Front Door», der Valeris stemme sleper seg av gårde, mens steelgitar og orgel finner hverandre i en sakte omfavelse.

Mange av sangene tematiser tiden, den store equalizeren vi alle er underlagt.

sin egen musikk er June på ingen måte mindre variert; her er elektrisk blues, soul, aksentuerte groover og lydfarger som tar musikken ut og opp, en av sangene heter sågar «Astral Plane».

Etter gjennombruddet med «Pushing Against the Stone» har June flyttet til Brooklyn, New York og det nye albumet, «The Order of Time», er spilt inn utenfor sørstatene, i Vermont, New England, den gangen med produsenten Matt Marinelli (Beck, Bad Brains). Sammen har de utvidet lerretet, dette er både tyngre og mjukere enn forrige plate, musikken tar seg

«The Order of Time» er vel ikke å betrakte som et temaalbum, men mange av sangene forholder seg tematisert til tid, den store equalizeren som vi alle er underlagt. Valerie June er med andre ord ikke redd for å ta fatt på de store, eksistensielle spørsmålene. At hun lykkes, uten å høres pompøs ut, kan antakelig tilskrives at musikken uansett er forankret i den folkelige amerikanske tradisjonen. På sitt vis løfter hun afrikansk-amerikansk musikk opp og frem med en verdighet og overlegen musikalitet som hun deler med blant andre Rhiannon Giddens.

Giddens nye, «Freedom Highway», og dette June-albumet er skapt av det samme jordsmonnet rundt Mississippi, bundet sammen av, nettopp, banjoen og samtidig så forskjellige at du må høre begge to.

musikk@klassekampen.no